

Intern controle plan Gemeente Winterswijk 2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Doel	4
1.2 Criteria.....	6
1.3 Three lines of defence model.....	7
2. Scope	10
2.1 Deelprocessen.....	10
2.2 Verhoogde aandachtsgebieden	11
3.1 Normenkader en toetsingskader	12
3.2 Intern controle plan	12
3.3 Controleplan	12
3.3.0 Proceseigenaar	13
3.3.1 Omvang.....	13
3.3.2 Wet- en regelgeving (normenkader)	13
3.3.3 Doelstelling	13
3.3.4 Inherente risico' s	13
3.3.5 Lijncontrole	13
3.3.6 Recap intern beheersingsrisico	14
3.3.7 Controleaanpak	14
3.3.8 Controlepunten.....	14
3.3.9 Werkprogramma	14
3.3.10 Checklist stukken	14
3.3.11 Rapportage	14
3.4 Schematische weergave opzet interne beheersing	15
4. Stappenplan Interne Controle	16
4.1 Inleiding.....	16
4.2 Tussenevaluatie.....	16
4.3 Volledigheidscheck op geformuleerde beheersmaatregelen	16
4.4 Gegevensgerichte werkzaamheden	17
4.5 Terugkoppeling van bevindingen	17
4.6 Rapportage.....	17
4.7 Rapportage aan management, college en raad	18
5. Planning 2025	19

1. Inleiding

1.1 Doel

Vanaf het boekjaar 2023 moet het college van burgemeester en wethouders een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening. Hiermee legt het college verantwoording af over de naleving van de regels, die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. Over de naleving van de voorwaarden met betrekking tot gemeentelijke subsidies en Europese aanbestedingen bijvoorbeeld, maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik en over uitgaven, waarvoor geen voorafgaande dekking opgenomen was in de begroting.

Het college was al staatsrechtelijk en bestuurlijk verantwoordelijk voor de rechtmatigheid. Maar tot 2023 was het nog de accountant die hierover verslag uitbracht en het gesprek voerde met de gemeenteraad.

Het college moet vanaf boekjaar 2023 zelf een verantwoording opstellen, die we opnemen in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening. De raad gaat hierover in gesprek met het college en kan zo zijn controlerende rol beter vervullen. De raad bepaalt waar de grens ligt. Deze zogeheten verantwoordingsgrens – één getal – zal tussen de 0 en 3 procent van de lasten moeten liggen. De accountant zal nog steeds toetsen of de jaarrekening getrouw oftewel, conform de realiteit is. Vooral nog kiezen we ervoor om 1% te blijven hanteren. Dit is vanuit de eigen IC-wens een adequaat uitgangspunt gezien de bevindingen uit voorgaande jaren (informatiewaarde in de jaarrekening), geeft continuïteit en vergelijkbaarheid in resultaat en voorkomt onnodige bestuurlijke vragen.

Het krijgen van een beeld van de interne beheersing omtrent rechtmatigheid (en getrouwheid) is een ontwikkeltraject waar gemeente Winterswijk in 2021 mee is begonnen. Onderdeel daarvan is het Masterplan 2023 Verbijzonderde Interne Controle Gemeente Winterswijk (hierna: Masterplan 2023) van gemeente Winterswijk, waarin expliciet op de controle van rechtmatigheid wordt ingegaan, zoals we die met ingang van boekjaar 2023 zelf uitvoeren en waarbij het plan jaarlijks geactualiseerd wordt.

Met ingang van 2024 actualiseren we het Masterplan 2023 onder de noemer Intern controle plan. Het doel van het Intern controle plan is om de kaders te schetsen voor een intern controlemechanisme waarmee het college straks de informatie kan ophalen over het financieel rechtmatig handelen van gemeente Winterswijk¹. De commissie BBV heeft een Kadernota rechtmatigheid 2024 opgesteld waarin zij haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van de decentrale overheden conform artikel 75, lid 2 BBV geeft². Deze kadernota³ is de basis van het Masterplan 2023 en het voorliggende Intern controle plan. Daarnaast heeft de commissie in deze nota stellige uitspraken en aanbevelingen in het kader van rechtmatigheid opgenomen. De interpretatie en uitwerking hiervan door gemeente Winterswijk is in de bijlage bij het Intern controleplan 2024 opgenomen. Aangezien de uitwerking ongewijzigd is, is de bijlage niet meer toegevoegd.

¹ Het Intern controle plan bevat geen risico's of controle aanpak per proces, deze worden opgenomen in het controleplan per proces

² Bron: <https://commissiebbv.nl/page/view/ff517e78-4fd0-419b-a46a-6c9d525a2185/kadernota-rechtmatigheid-2024>

³ De wet- en regelgeving wordt geactualiseerd, bijvoorbeeld op basis van de BADO-notities en de door de commissie BBV gedeelde vragen en antwoorden. Deze worden jaarlijks meegenomen bij het actualiseren van de controleplannen

1.2 Criteria

Om uitgaven, inkomsten en balansmutaties als getrouw en rechtmatig te kunnen aanmerken moet worden voldaan aan⁴:

- 1) **Calculatiecriterium**
- 2) **Valuteringscriterium**
- 3) **Adresseringscriterium**
- 4) **Volledigheidscriterium**
- 5) **Aanvaardbaarheidscriterium**
- 6) **Leveringscriterium**
- 7) **Begrotingscriterium**
- 8) **Voorwaardencriterium**
- 9) **Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium**

Getrouwheid (en rechtmatigheid):

- 1) Calculatiecriterium: de vastgestelde bedragen zijn juist vastgesteld en/of berekend;
- 2) Valuteringscriterium: het tijdstip van de betalingen en de verplichtingen is juist;
- 3) Adresseringcriterium: de betaling is gedaan aan de juiste persoon of organisatie;
- 4) Volledigheidscriterium: alle te verantwoorden opbrengsten zijn verantwoord;
- 5) Aanvaardbaarheidscriterium: de financiële beheershandeling past binnen de gestelde kaders;
- 6) Leveringscriterium: de geleverde goederen of diensten zijn juist;

Rechtmatigheid (sec):

- 7) Begrotingscriterium: de financiële beheershandeling past binnen de vastgestelde begroting;
- 8) Voorwaardencriterium: de financiële beheershandeling voldoet aan de geldende regelgeving;
- 9) Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium: beleid op het gebied van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O).

De bovenste zes (gele) criteria zien toe op de getrouwheid. Over deze criteria wordt niet afzonderlijk gerapporteerd in de rechtmatigheidsverantwoording. Deze zes criteria blijven wel onderdeel uitmaken van het raamwerk van de interne beheersing waarvoor het college verantwoordelijk is. Daarnaast blijven deze criteria onderdeel uitmaken van de reguliere jaarrekeningcontrole en de controleverklaring van de accountant.

Blijven over de laatste drie (blauwe) criteria: begrotingscriterium, voorwaardencriterium, misbruik & oneigenlijk gebruik criterium. Deze komen expliciet tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording.

⁴ Deze criteria zijn ontleend aan het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden

Begrotingscriterium

Gezien het belang van de kaderstellende rol van de raad is het **begrotingscriterium** een belangrijk criterium. De controle ziet erop toe of het budgetrecht van de raad is gerespecteerd en toetst daarom of begrotingsafwijkingen en met name overschrijdingen door de raad zijn geautoriseerd (het college stelt de begroting op, de raad stelt deze vast). Deze moeten tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan de raad worden voorgelegd. Als een wijziging niet meer in het jaar zelf is voorgelegd zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig, maar per geval wordt beoordeeld in hoeverre er daadwerkelijk sprake is van een onrechtmatigheid.

Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium

Daarnaast speelt het **misbruik en oneigenlijk gebruik criterium** bij gemeenten een belangrijke rol. De rechtmatigheidseis betreft ook de toetsing op juistheid en volledigheid van de gegevens die door de belanghebbenden zijn verstrekt om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen. Dit ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving (M&O-criterium).

Onder misbruik wordt verstaan: het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen, dan met het doel om voor een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik van overheidsgelden kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude, om zich onrechtmatig overheidsgelden en/of voorzieningen toe te eigenen. Bij fraude passen beheersmaatregelen zoals fraudepreventie, handhaving, fraudeopsporing en sancties.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan: het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan (de 'geest van de wet'). De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualisering wet- en regelgeving. Ook dit kan tot een onrechtmatigheid leiden.

In een separate *Nota voorkomen en bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik gemeente Winterswijk* hebben wij ons beleid over dit onderdeel vastgelegd.

Voorwaardencriterium

Tenslotte is het **voorwaardencriterium** van belang. Bij het voorwaardencriterium gaat het erom dat bepalingen in wet- en regelgeving worden nageleefd. Voor de rechtmatigheidscontrole zijn met name de gestelde voorwaarden, die betrekking hebben op recht (heeft de ontvanger wel recht op de vergoeding of subsidie), hoogte (klopt het bedrag, is de berekening juist) en duur (zijn de juiste termijnen in acht genomen) van belang. Een voorbeeld van het niet naleven van het voorwaardencriterium is het ten onrechte niet Europees aanbesteden van een opdracht.

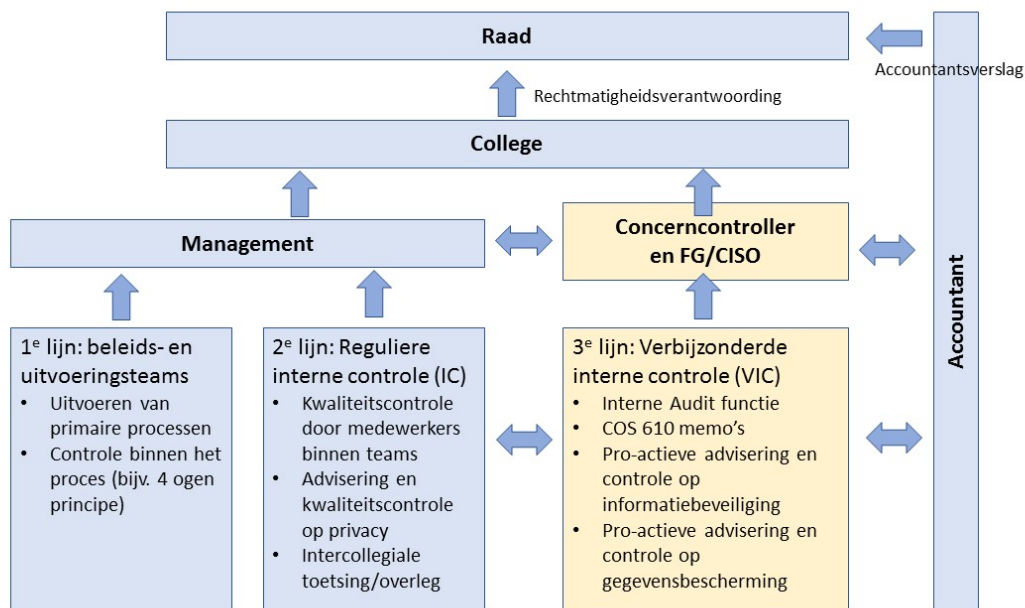
1.3 Three lines of defence model

Interne controle is een belangrijk middel om de naleving van interne werkprocessen vast te stellen. In de literatuur wordt onderscheid gemaakt tussen een drietal 'verdedigingslijnen' om gezamenlijk zorg te dragen voor interne controle en risicomanagement. Dit is een theoretisch model, gemeente Winterswijk heeft gezien organisatieomvang verantwoordelijkheden onafhankelijk binnen lijnen belegd, maar streeft in de toekomst naar de volgende drie lijnen:

- De 1ste lijn wordt ook wel de ‘business frontline’ genoemd. De eerste lijn wordt gevormd door lijnfuncties die zorgdragen voor de primaire (operationele) processen. De 1ste lijn is primair verantwoordelijk voor het dagelijks risicomanagement en kwaliteitsborging, het opzetten van adequate processen en het werken volgens deze processen.
- De 2de lijn wordt idealiter ingevuld door staffuncties binnen de lijnorganisatie die zorgdragen voor ondersteunende processen. Deze ondersteunt en adviseert de eerste lijn met specialistische kennis en monitort tegelijkertijd of de eerste lijn doet wat zij moet doen en maakt analyses. Hierbij is het van belang dat wordt gemonitord op de naleving van de gestelde kaders. Dit zijn medewerkers binnen teams die kwaliteitscontroles doen.
- De 3de lijn is een onafhankelijke functie (Verbijzonderde Interne Controle) die periodiek de effectiviteit van het risicomanagement/interne beheersing binnen de organisatie beoordeelt, een oordeel velt en daarover direct rapporteert aan het Directiebestuur (hierna: DB), de gemeentesecretaris, proceseigenaren en de concerncontroller. Zij zijn de bron voor het college ten aanzien van de input en onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording. Binnen de organisatie van gemeente Winterswijk is deze bevestigd onder verantwoordelijkheid van de concerncontroller. De eindverantwoordelijkheid voor het uitvoeren (o.b.v. de door de 1ste en 2^e lijn aangeleverde informatie) en opleveren van de VIC ligt bij de concerncontroller. De medewerker VIC maakt onderdeel uit van team control en is hiermee onafhankelijk ten opzichte van het primaire proces, maar niet volledig onafhankelijk gepositioneerd.

Buiten de organisatie is er sprake van een vierde lijn, de externe accountant, die een onafhankelijk oordeel velt rondom getrouwheid van de jaarrekening en de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording. Het is wenselijk dat de accountant zoveel als mogelijk gebruik kan maken van de controlewerkzaamheden die gemeente Winterswijk zelf uitvoert. De mate waarin en de wijze waarop de externe accountant kan en mag steunen op de werkzaamheden van de organisatie zijn vastgelegd in de zogenaamde Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden uitgevaardigd door de beroepsgroep (NV COS, in dit geval Standaard 610). Gemeente Winterswijk kan niet zelf bepalen óf de accountant kan steunen op de uitgevoerde werkzaamheden, dat is aan de accountant om te beoordelen. Wel kunnen de betrokken medewerkers werkzaamheden zodanig inrichten dat deze zo veel als mogelijk bruikbaar zijn als belangrijke informatiebron en zo mogelijk richtinggevend aan de inrichting van haar controle. De deelwaarnemingen en de trekkingen van de verschillende steekproeven voeren wij uit in overleg met de externe accountant.

Als in dit document wordt gesproken over “interne controle” gaat het om de zogenoemde 3de lijnscontrole, de Verbijzonderde Interne Controle (VIC). Bij de verbijzonderde interne controle zal worden nagegaan of de processen intern worden nageleefd zoals opgesteld. Tevens zal gecontroleerd worden of de geïdentificeerde risico’s voldoende worden afgedekt door de beheersmaatregelen. De focus hierbij wordt gelegd op financiële rechtmatigheid (en getrouwheid).

Waar dit Intern controleplan zich richt op de financiële rechtmatigheid, gaat het bereik van het “Three lines-model” verder. Dat richt zich op interne beheersing als geheel waaronder ook informatieveiligheid en gegevensbescherming (privacy) vallen. In bovenstaande schematische weergave is ook dat aspect opgenomen.

2. Scope

2.1 Deelprocessen

In onze organisatie lopen honderden processen. Dit plan richt zich op de processen met financiële impact. Ook dat zijn er nog heel veel. Wij kunnen deze niet allemaal tot in detail controleren en beheersen. Dat is ook niet gewenst, want balans tussen uitvoering en controle is voor ons een randvoorwaarde. Daarom richt dit plan zich op de processen met de grootste financiële impact. Van grote financiële impact is sprake als het een materieel deel van de uitgaven en/of inkomsten beslaat. Materieel is voor gemeente Winterswijk als uitgaven of inkomsten minimaal 1% van ons begrotingstotaal beslaan, oftewel € 1,35 miljoen.

De volgende processen van materiële omvang vallen voor 2025 onder dit Intern controle plan. Deze processen worden in afstemming met het DB bepaald⁵.

Achter ieder proces staat de naam van het team waarvan de teammanager procesverantwoordelijk is.

1. Uitgaven WMO en Jeugd (Sociaal Team)
2. Inkopen, aanbestedingen en betalingen (team Bedrijfsvoering);
3. Subsidieverstrekingen (Team CLBA);
4. Personeelskosten (team Bedrijfsvoering);
5. Belastingen (team Bedrijfsvoering)
6. Leges (team Bedrijfsvoering) – nieuw toegevoegd i.v.m. omvang stroom begroting 2025;
7. Begrotingsrechtmatigheid en treasury (team Bedrijfsvoering i.c.m. team control).

Voor meer informatie over deze processen, alsmede de specifieke controleaanpak, verwijzen we naar de controleplannen (voor nadere uitleg zie paragraaf 2.3) die van toepassing zijn op de genoemde processen en de daarachterliggende toetsingskaders. Ieder jaar beoordelen de controllers in overleg met beleidsmedewerkers of er nog belangrijke risicogebieden bijkomen aan de hand van de begroting en de eerste tussentijdse bestuursrapportage met actuele ontwikkelingen op basis van de materialiteit.

Eveneens dienen de volgende proces overstijgende activiteiten jaarlijks te worden uitgevoerd:

- Actualiseren van het normenkader (overzicht externe wetgeving en eigen regelgeving); initiatief komt van medewerker VIC, vast te stellen door de raad.
- Aanpassen van het toetsingskader na wijziging externe wetgeving en/of eigen regelgeving; initiatief komt van beleidsmedewerker, vast te stellen door het college.
- Aanpassen van het controleplan per proces na wijziging externe wetgeving en/of eigen regelgeving; initiatief komt van beleidsmedewerker, vast te stellen door het DB.
- Aanpassen van het controleplan per proces bij wijziging proces (beheersmaatregelen/risico's); initiatief komt van beleidsmedewerker of controller, vast te stellen door het DB.
- Afstemmen met de externe accountant over de verbijzonderde interne controle aan de hand van de controleplannen door medewerker VIC.

⁵ Ieder jaar zal worden bepaald of deze risicogebieden moeten worden aangepast c.q. aangevuld.

De concerncontroller heeft een adviserende rol in het gehele proces, bijvoorbeeld bij het aanbieden van het jaarlijkse Intern controle plan en de rapportages aan het college, maar ook bij het aanbieden van het controleplannen aan het DB. In dit proces wordt de financiële raadscommissie alvorens besluitvorming betrokken, bijvoorbeeld bij het opstellen van het normenkader en de rapportages resulterend uit de uitgevoerde interne controle.

2.2 Verhoogde aandachtsgebieden

Ieder jaar worden, indien noodzakelijk en relevant, verhoogde aandachtsgebieden aangemerkt. Dit wordt opgenomen in de jaarlijkse actualisatie van het intern controle plan.

In 2024 is de budgethoudersregeling gewijzigd en per 01-01-2025 is een nieuw budgethoudersregister vastgesteld door het DB. Als intern aandachtspunt voeren wij naast de reguliere steekproef op de inkopen (door de extern accountant bepaald) een interne controle op waarbij we van iedere budgethouder minimaal één factuur op prijs- en prestatieonderbouwing toetsen. Op deze manier stellen we vast óf en hoe aan de vereisten van het budgethouderschap invulling wordt gegeven.

3. Opzet interne controle

3.1 Normenkader en toetsingskader

Voor de interne controle gericht op de rechtmatigheid (en getrouwheid) gelden binnen gemeente Winterswijk een aantal kaders. De raad stelt jaarlijkse het normenkader voor de interne en accountantscontrole vast. In het normenkader stelt de raad vast welke interne en externe wet- en regelgeving van toepassing is in het kader van de rechtmatigheidscontrole. Gemeente Winterswijk kan ervoor kiezen om het normenkader aan te vullen met interne regelgeving (zoals verordeningen en beleidsregels). Het normenkader werkt de medewerker VIC uit in een toetsingskader waarin per proces wordt aangegeven welke wet- en regelgeving van toepassing is en specifiek welke bepalingen van belang zijn voor de toetsing van de rechtmatigheids- (en getrouwheids-) aspecten. Het toetsingskader, de bepaling van de concrete aspecten in het proces die ertoe moeten leiden dat (financieel) rechtmatig gehandeld wordt (in overeenstemming met wet- en regelgeving uit het normenkader), komt terug in de controleplannen.

In het normenkader zijn tenminste de raadsbesluiten waaruit financiële beheershandelingen voortkomen opgenomen. Collegebesluiten worden opgenomen na een inschatting gemaakt te hebben van hun risico en/of impact op de rechtmatigheid.

3.2 Intern controle plan

In dit Intern controle plan zijn de kaders voor de interne controle voor een specifiek jaar beschreven. Het Intern controle plan gaat in op het gehele proces van interne controle in het kader van financiële rechtmatigheid en vormt de basis voor de verschillende controleplannen per proces. De medewerker VIC stelt het Intern controle plan op en het college stelt het vast.

3.3 Controleplan

In de verschillende controleplannen staat beschreven waaraan processen en deelwaarnemingen moeten voldoen. Per proces is de verantwoordelijk teammanager benoemd als eigenaar. De medewerker VIC stelt jaarlijks het controleplan inclusief toetsingskader op en bespreekt dit met de proceseigenaar en de controller. De proceseigenaar kan ervoor kiezen hierbij ook procesmedewerkers uit te nodigen. De concerncontroller heeft een adviserende rol in het gehele proces.

Het controleplan bevat volgorde de volgende elementen (de daadwerkelijke uitvoering van het controleplan wordt in hoofdstuk 4 beschreven):

- *Proceseigenaar*
- *Omvang*
- *Wet- en regelgeving*
- *Doelstelling*
- *Inherente risico's*
- *Lijncontrole*
- *Recap intern beheersingsrisico*
- *Controleaanpak*
- *Controlepunten*
- *Werkprogramma*
- *Checklist stukken*
- *Rapportage*

3.3.0 Proceseigenaar

Allereerst zijn de verantwoordelijkheden per paragraaf van het controleplan opgenomen. De teammanager is als proceseigenaar verantwoordelijk voor het proces en zorgt dat de juiste stukken op het juiste moment gereed staan zodat de verbijzonderde interne controle uitgevoerd kan worden.

3.3.1 Omvang

In deze paragraaf van het controleplan is de financiële omvang van de post of stroom die onderworpen wordt aan de verbijzonderde interne controle vastgelegd.

3.3.2 Wet- en regelgeving (normenkader)

Deze paragraaf bevat de relevante normen. Controle gaat immers uit van het spiegelen van de feitelijke situatie aan de relevante normen zoals opgenomen in het door de raad van gemeente Winterswijk vastgestelde normenkader. In het kader van controle op de (financiële) rechtmatigheid is het noodzakelijk dat de raad het normenkader vaststelt. Het vastgestelde normenkader wordt vervolgens vertaald in een toetsingskader (systeemgericht dan wel gegevensgericht), de bepaling van de concrete aspecten in het proces die ertoe moeten leiden dat (financieel) rechtmatig gehandeld wordt.

3.3.3 Doelstelling

De doelstelling van interne controle die in deze paragraaf wordt opgenomen vloeit voort uit het normenkader en is primair gericht op (financiële) rechtmatigheid en getrouwheid. Op verzoek van de raad en/of het college kan dit worden aangevuld met doelmatigheid en doeltreffendheid.

3.3.4 Inherente risico's

Op basis van de relevante wet- en regelgeving en de doelstelling brengen de controller en medewerker VIC eventueel in overleg met de beleidsmedewerker de inherente risico's per proces in kaart en leggen deze vast in het controleplan. Dit betreffen risico's die geïdentificeerd zijn zonder dat er rekening is gehouden met eventuele getroffen beheersingsmaatregelen. Deze risicoanalyse vormt hiermee de basis voor de verdere werkzaamheden, welke risicogericht ingestoken worden.

3.3.5 Lijncontrole

Aan de hand van interviews met de proceseigenaren, bestudering van procesbeschrijvingen (als die er zijn) en lijncontroles (ter vaststelling van het bestaan van de beheersmaatregelen), zal de controller in het toetsingskader van het controleplan (systeemgerichte gedeelte) opnemen welke beheersmaatregelen bestaan binnen de organisatie om de geïdentificeerde risico's te mitigeren. De beheersmaatregelen formuleert de controller op basis van de 6W's en H-methode. Met andere woorden: bij de formulering van de beheersmaatregelen zoals op te nemen in het controleplan betreft de controller de volgende elementen:

- **Wie** voert de beheersmaatregel uit?⁶
- **Wat** houdt de beheersmaatregel in?
- **Waarom** wordt de beheersmaatregel uitgevoerd? M.a.w. welk risico wordt primair gemitigeerd met deze beheersmaatregel?
- **Wanneer** wordt de beheersmaatregel uitgevoerd? M.a.w. met welke periodiciteit?

⁶ Hierbij houdt de controller rekening met voldoende primaire- danwel secundaire controle technische functiescheiding in het betreffende proces.

- **Waarmee** wordt de beheersmaatregel uitgevoerd? M.a.w. op basis van welke brondocumentatie wordt de controle uitgevoerd?
- **Waarover** en aan wie wordt gerapporteerd?
- **Hoe** is uitvoering van de beheersmaatregel zichtbaar?

Naast een algehele conclusie over het proces en de aanwezige interne beheersingsmaatregelen worden ook aanbevelingen ter verbetering van het proces gedaan in deze paragraaf en wordt in kaart gebracht of de aanbevelingen van voorgaande uitgevoerde interne controles zijn doorgevoerd.

3.3.6 Recap intern beheersingsrisico

Op basis van de lijncontrole en de aanwezig interne beheersingsmaatregelen bepaalt de controller de kans en impact van de geïdentificeerde risico's en evalueert of er sprake is van een mogelijk frauderisico.

3.3.7 Controleaanpak

Vervolgens bepaalt de medewerker VIC op basis van voorgaande de controleaanpak, namelijk of de controle (deels) systeemgericht of gegevensgericht wordt ingestoken. De randvoorwaarden voor de gedefinieerde gegevensgerichte controlewerkzaamheden zijn eveneens in deze paragraaf opgenomen.

3.3.8 Controlepunten

In de paragraaf controlepunten zijn door de medewerker VIC werkstappen gedefinieerd om de geïdentificeerde risico's af te dekken. Dit kan naast rechtmatigheidsaspecten ook relevante getrouwheidsaspecten bevatten.

3.3.9 Werkprogramma

Het controleplan bevat een werkprogramma (opgesteld per controlepunt) dat gebruikt wordt om de verbijzonderde interne controlewerkzaamheden (systeem- of gegevensgericht) uit te voeren. Per geselecteerde waarneming wordt een conclusie geformuleerd.

3.3.10 Checklist stukken

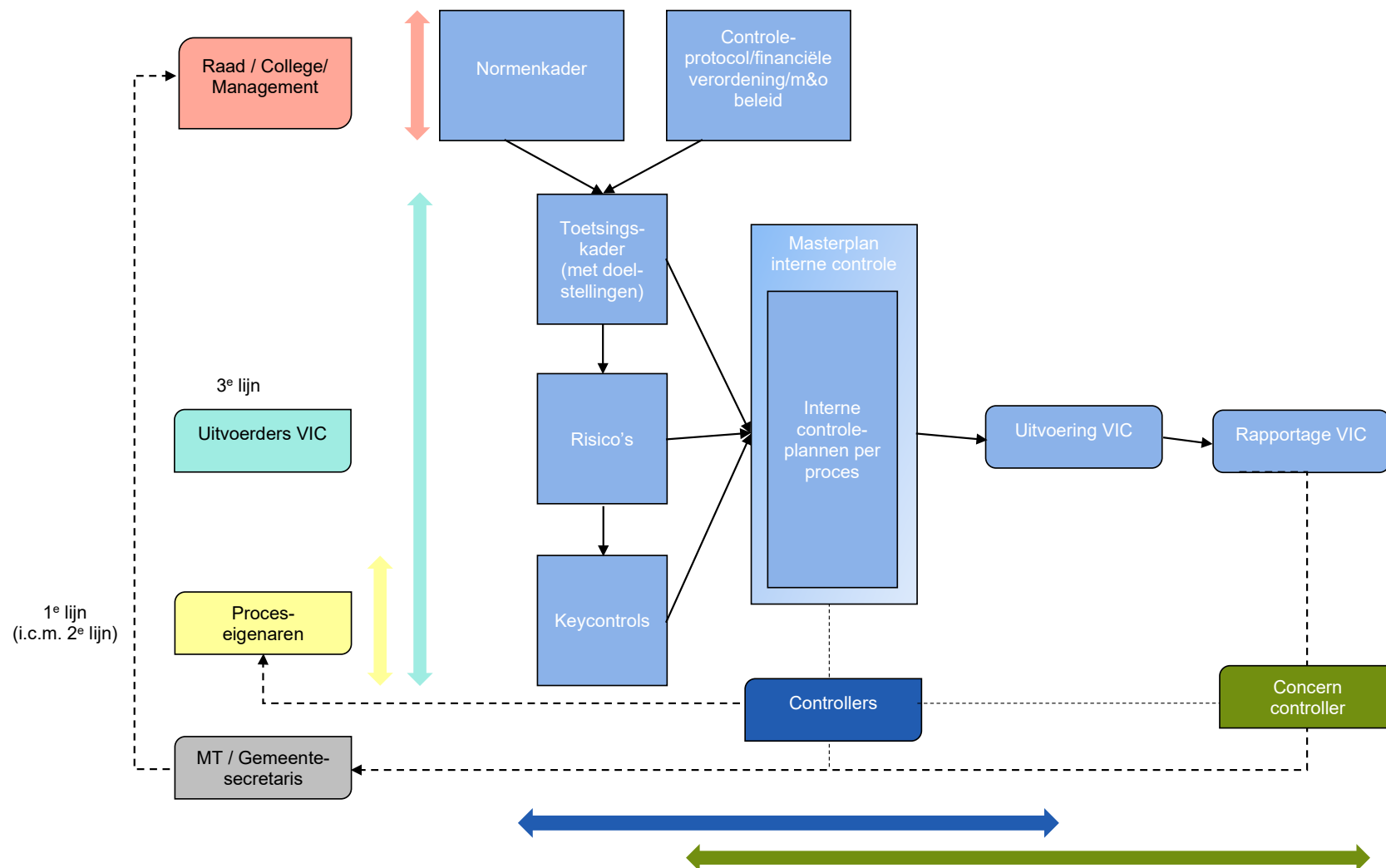
Indien relevant voor het proces is er een paragraaf opgenomen welke stukken benodigd zijn om de interne controlewerkzaamheden uit te voeren, om te borgen dat alle stukken (volledig) aangeleverd worden.

3.3.11 Rapportage

In de laatste paragraaf stelt de medewerker VIC een rapportage (conform intern format) op ten behoeve van de proceseigenaren en controller op detailniveau, dit betreft de terugkoppeling van bevindingen. Daarnaast stelt de concerncontroller na uitvoering van de verbijzonderde interne controlewerkzaamheden tweemaal per jaar een rapportage ten behoeve van het DB, het college en de accountant; na de ~~na de~~ interimcontrole- ien de 2e voortgangsrapportage en bij de jaarrekening indejaarscontrole) een rapportage ten behoeve van het DB, het college en de accountant op. Ook hiervoor is een intern format gegenereerd.

3.4 Schematische weergave opzet interne beheersing

Hieronder is de samenhang weergegeven tussen alle voorafgaande paragrafen en de organen die een rol hebben in het kader van interne beheersing.

4. Stappenplan Interne Controle

4.1 Inleiding

Op het moment dat het DB heeft besloten (op advies van de concerncontroller) welke processen we onderzoeken en de controleplannen met daarbij behorende toetsingskaders (waarin de van toepassing zijnde risico's en beheersmaatregelen geïdentificeerd zijn) zijn opgesteld, doorlopen de betrokken medewerkers (in ieder geval teammanager, medewerker VIC, controller) de volgende stappen welke zijn opgenomen in het controleplan:

- *Tussenevaluatie: opgenomen in de controle aanpak*
- *Volledigheidscheck op de geformuleerde beheersmaatregelen: opgenomen in de lijncontrole en de recap van het intern beheersingsrisico*
- *Gegevensgerichte werkzaamheden: opgenomen in de controle aanpak*
- *Terugkoppeling van bevindingen & rapportage*

4.2 Tussenevaluatie

De bevindingen die voortkomen uit het opstellen van het controleplan (identificatie risico's en beheersmaatregelen) worden gedeeld met de proceseigenaren (verantwoordelijke teammanager). Op het moment dat bij een bepaald proces wordt geconstateerd dat een specifiek risico onvoldoende of niet verminderd wordt door een getroffen interne beheersmaatregel, dan bepaalt de proceseigenaar op advies van procesmedewerker en controller of er aanvullende maatregelen mogelijk zijn om de risico's alsnog af te dekken. Als dit niet mogelijk is dan bepaalt de medewerker VIC (eventueel in overleg met de accountant) welke gegevensgerichte werkzaamheden in het toetsingskader toegevoegd moeten worden om het risico te verminderen. In 2025 bestaat het voornemen om de totale interne controle gegevensgericht in te steken, omdat de getroffen interne beheersingsmaatregelen naar verwachting de risico's onvoldoende afdekken. Dit zal worden vastgesteld middels een lijncontrole (zie volgende paragraaf).

4.3 Volledigheidscheck op geformuleerde beheersmaatregelen

Gebaseerd op de uitkomsten voortkomend uit de identificatie van risico's en beheersmaatregelen stelt de controller een evaluatie (oordeel) op waarbij hij/zij nagaat of alle geïdentificeerde risico's worden verkleind middels de ingebouwde beheersmaatregelen. De controller doet dit middels het uitvoeren van een *lijncontrole* op de beheersmaatregelen (zie ook paragraaf 3.3.5).

Relevante vragen:

- Zijn er per genoemd risico tenminste één of meer beheersmaatregelen benoemd?
- Zijn de geformuleerde beheersmaatregelen afdoende om het risico te verkleinen?
- Waar blijkt dat uit? (Voeg bewijstukken toe in de vorm van een lijncontrole)
- Indien er uit bewijstukken blijkt dat een beheersmaatregel aangepast is, dan dienen bovenstaande vragen opnieuw beantwoord te worden
- Zijn er risico's waarbij geen beheersmaatregel is benoemd? Zo ja, bij welke risico's?

De beantwoording van deze vragen wordt vastgelegd in de rapportage behorende bij het betreffende controleplan en in de conclusie van de lijncontrole. Voor deze rapportage is een format opgesteld waarin afwijkingen op beheersmaatregelen en aanbevelingen ter verbetering van het gehele proces opgenomen worden per controleplan.

4.4 Gegevensgerichte werkzaamheden

Voor het boekjaar 2025 bestaat de verwachting dat er geen sprake is van te toetsen interne beheersingsmaatregelen. Er zullen er gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd worden, omdat:

- Er geen beheersmaatregel is bij een risico;
- Er wel een beheersmaatregel benoemd is, maar deze is in opzet niet toereikend om het risico af te dekken; of
- De beheersmaatregel niet effectief is gedurende het gehele jaar.

De medewerker VIC stelt de gegevensgerichte controle aanpak op in overleg met de accountant. De gegevensgerichte controle is een maatwerk oplossing. Een belangrijk element hierbij is het bepalen van de steekproefpopulatie. De financiële omvang van de populatie is bepalend voor grootte van de steekproef.

4.5 Terugkoppeling van bevindingen

Ter afsluiting van de VIC koppelt de medewerker VIC de bevindingen van de uitgevoerde VIC terug met de proceseigenaar (verantwoordelijk teammanager). De proceseigenaar is verantwoordelijk voor de bevindingen en verbindt zich aan de hieruit voortvloeiende noodzakelijke acties. Bij dit gesprek sluit de controller aan en eventueel procesmedewerkers. Deze terugkoppeling omvat:

- Aanpak van de VIC;
- Bespreken van de afwijkingen (op beheersmaatregelen en geconstateerd in gegevensgerichte werkzaamheden);
- Conclusie over het gehele proces;
- Aanbevelingen ter verbetering van het gehele proces;
- Bespreken van te nemen acties door de proceseigenaren en/of procesmedewerkers;
- Tijdlijn op vervolgactie.

De controller monitort de uitvoering van de afgesproken acties en schaal waar nodig op naar de concerncontroller.

4.6 Rapportage

De medewerker VIC stelt een rapportage van bevindingen op na uitvoering van de interne controle en bespreking met de proceseigenaar (hoor- en wederhoor in paragraaf (4.6). Deze is met name gericht op de bevindingen die voortkomen uit de gegevensgerichte werkzaamheden en aanbevelingen hierop.

Daarnaast worden in de rapportage (indien van toepassing) de volgende elementen opgenomen:

- Een oordeel over de opzet, het bestaan en de werking van de beheersmaatregelen binnen een bepaald proces. Dit oordeel is tweeledig:
 1. Alle geïdentificeerde risico's zijn in de basis afgedekt middels een beheersmaatregel;
 2. Alle beheersmaatregelen die zijn geïdentificeerd hebben het hele jaar *effectief* gewerkt.
- Aanbevelingen over het opstellen van een beheersmaatregel ten opzichte van een niet afgedekte risico;
- Aanbeveling op niet effectieve beheersmaatregelen;
- Overzicht van eventuele herstel acties door proceseigenaren.

De medewerker VIC bespreekt de rapportage met de proceseigenaar (verantwoordelijk teammanager), indien noodzakelijk na terugkoppeling van bevindingen (4.5). Bij dit gesprek sluiten de controller en eventueel procesmedewerkers aan.

Een afschrift van de rapportage wordt verstrekt aan DB, gemeentesecretaris, concerncontroller en de proceseigenaren.

4.7 Rapportage aan management, college en raad

De VIC-rapportages over de verschillende processen worden tweemaal per jaar verzameld en samengevat in een tussentijdse rapportage met uitkomsten VIC. De concerncontroller stelt deze rapportage op en legt deze voor aan DB en college.

De gemeenteraad wordt tussentijds geïnformeerd via de paragraaf bedrijfsvoering in respectievelijk de 2e voortgangsrapportage ~~en de jaarsrapportage (2^e financiële prognose)~~ en de jaarrekening. Deze informatie wordt vooraf gedeeld met en besproken in de financiële raadscommissie. De concerncontroller schrijft deze paragraaf.

5. Planning 2025

De planning van de interne controle vindt in boekjaar 2025 partieel plaats om de werkdruk te spreiden en zodat de controlerend accountant tijdens de interimcontrole al een deel van de werkzaamheden kan controleren.

Proces	Risicoanalyse & toetsingskader gereed	Uitvoering VIC	Betrekkingsperiode VIC	Rapporteren aan raad via
Uitgaven WMO/Jeugd	Mei 2025	Juni 2025 September 2025 Januari 2026	Januari – mei Juni – augustus September - december	<u>2e</u> <u>VoortgangEindejaars</u> rtage 2025 <u>2e</u> <u>VoortgangEindejaars</u> rtage 2025 Jaarrekening 2025
Subsidies verstrekking	Mei 2025	Juli 2025	2024/2026	<u>2e</u> <u>VoortgangEindejaars</u> rtage 2025
Personeelskosten	Mei 2025	Juli 2025 November 2025 Januari 2026	Januari – juni Juli – oktober Jaarcontrole	<u>2e</u> <u>VoortgangEindejaars</u> rtage 2025 <u>2e</u> <u>VoortgangEindejaars</u> rtage Jaarrekening 2025
Inkopen en betalingen	Mei 2025	Juni 2025 September 2025 Februari 2026	Januari – mei Juni – augustus September – December	<u>2e</u> <u>VoortgangEindejaars</u> rtage 2025 <u>2e</u> <u>VoortgangEindejaars</u> rtage 2025Jaarrekening 2025 Jaarrekening 2024
Aanbestedingen	Mei 2025	April – september 2025 November – februari 2026	Januari – juni Jaarcontrole	<u>2e</u> <u>VoortgangEindejaars</u> rtage 2025 Jaarrekening 2025
Belastingen	Mei 2025	Februari 2026	Jaarcontrole	Jaarrekening 2025
Begrotingen en treasury	Mei 2025	Februari 2025	2025	Jaarrekening 2025